

Rommel- en ruilmarkt voor bijenhouders

De boeldag van imkermateriaal in Lonneker was in 2005 een groot succes. Daarom gaan we dit jaar op herhaling. Op de derde zaterdag van mei - dat is 20 mei - willen wij weer imkers uit het hele land in de gelegenheid stellen nog bruikbare imkerspullen met elkaar te ruilen of te verkopen. Van hoogwaardige roestvrijstalen honingslingers tot multiplex binnenbakken en van bijenkappen tot rookpotten.

Dit jaar is de boeldag op 20 mei, van 10.00-14.00 uur, bij bevruchting- en proefstation Oost- Nederland, Glanerbrugweg te Lonneker. De handel is gratis: u bent geen marktgeld verschuldigd.

Andere activiteiten

- Het imker-depot Enschede van Roelof Waaijer is present. U kunt producten kopen tegen aantrekkelijke prijzen: kunstraat van het Bijenhuis Wageningen bijvoorbeeld.
- Er is een stand met bijenplanten, -bomen en -struiken.
- U kunt gratis overlarven van verschillende bijenrassen.
- U kunt ter plekke alternatieve bijenwoningen en observatiekasten bewonderen.

Voor een goed verloop van de verkoop is het prettig dat u zich een dag van tevoren aanmeldt bij de organisatie.

Routebeschrijving

Op de provinciale weg tussen Enschede en Lonneker neemt u de afslag Losser. Na ongeveer 1 km neemt u de afslag rechtsaf richting Glanerbrug.

Meteen aan het begin van deze weg ziet u aan de linkerkant een opvallend gekleurde Oost-Duitse bijenwagen: dan bent u gearriveerd.

Als u via de A1 naar Twente komt, rijdt u door tot Oldenzaal, daar neemt u bij de reclamezuil van MacDonalds de afslag richting Enschede en Vliegfeld Twente. Als u vervolgens door Lonneker rijdt, ziet u even na het dorp de afslag Losser (zie verder hierboven).

O ja voor wij het vergeten, de koffie is bijna klaar.

Inl.: Ludwich Asbreuk, 053-53 83 985, Frans Halman, 053-46 11 162 of Roelof Waaijer, 053-46 12 416, E: roelofwaaijer@home.nl, www.Carnicaverenigingooost.nl

111

Oost-Indische kers

Mijn reactie op de vraag van Hans van Rossen, Den Haag, in 'De Lezer Schrijft' (BIJEN 15(1): 16-17 (2006) of er verband bestaat tussen het ontbreken van mijten en de aanwezigheid van bepaalde planten.

Dit verband bestaat inderdaad! Door belangrijke stoffen en de bijzondere eigenschappen van de Oost-Indische kers zal je geen last hebben van mijten of andere parasieten. Ik heb in mijn kruidentuin, in de buurt van o.a. rabarber en mierikswortel geen ongedierte kunnen ontdekken.

Tevens zou ik iedere imker willen aanraden de Oost-Indische kers tussen de bijenkasten te laten groeien. Bijen rusten op de bladeren uit en worden op die manier ontsmet. Oost-Indische kers zou ik zaaien tussen groenten en fruitbomen, tegen bladluizen, wolluizen en witte vlieg. Deze plant trekt zweefvliegjes aan die zich voeden met de larven van ongedierte.

Bernhard Liesandt, Zijtaart

Kapuzinerkresse

Bovenstaande benaming heeft meerdere malen in het Deutsches Bienen Journal (DBJ) gestaan. Nu zo'n tien jaar later heeft de Oost-Indische kers (Olk), de Nederlandse naam voor de Kapuzinerkresse, plots de belangstelling van een aantal Nederlandse imkers. Ook nu dezelfde positieve geluiden over de eenvoud en het gemak waarmee deze plant een einde maakt aan het varroavraagstuk. Omdat ik, de redacteur van dit artikel, dicht bij de Duitse grens woon en mijn Duitse imkercollega's goed ken, heb ik de gekte rond deze wonderplant van dichtbij meegemaakt. Ik voel me daarom verplicht er iets dieper op in te gaan.

Kapuzinerkresse Wahn

Zo werd het genoemd door de Duitse imker Anton Janssen. Deze imker - bekroond met de hoogste Duitse onderscheiding voor zijn inzet voor de bijenteelt - was ooit een fanatieke deelnemer aan deze vorm van mijtenbestrijding. Bij menig Duitse imker verdwenen destijds de bijenkasten, zoniet de hele

bijenstand, onder het alles overwoekerende Oost-Indische kers. De bijen moesten zich letterlijk door het bladerdek van deze éénjarige woekeraar heen wurmen, om in of uit de bijenkast te komen. Om aan de bijen te kunnen werken moest eerst de snoeischaar erin. De Duitse imker Karl Zech was destijds de promotor van deze manier van mijten bestrijden. Hij en zijn volgelingen publiceerden met regelmaat hun bevindingen in het DBJ.

Deze publicaties duurden van 1997 tot 2001. In de laatste publicatie van Karl Zech vertelde hij afgestapt te zijn van de eerder gebruikte methode. Hij oogstte nu de bladeren van de Oost-Indische kers en perste deze uit, om vervolgens met het vocht loopmatjes te doordrenken. De bijen werden als het ware gedwongen over een ontsmettingsmat te lopen. Dit moest het zijn.

112 Daarna is er niets meer van deze 'uitvinder' vernomen.

Twee jaar lang hebben de enthousiaste imkers in het grensgebied nabij Sittard (Selfkant) hun bijen in de bloemetjes (lees Oost Indische kers) gezet, totdat er ongekend veel van de op deze wijze behandelde volken het loodje legden. Daarmee kwam er een einde aan de Kapuzinerkresse Wahn.

Invloed Oost-Indische kers op de varroamijt?

Om dit te onderzoeken heeft Prof dr. Bergman, een deskundige op het gebied van allelopatische reacties, in de jaren 1999 en 2000 onderzoek gedaan naar de mogelijke repellente en/of dodelijke werking van de Oost-Indische kers op de varroamijt. Allelopatische reacties zijn vrij vertaald ziekmakende reacties tussen planten en planten en planten en insecten.

Hij deed proeven met gelijkwaardige kunstzwermen en broedafleggers. Een deel van deze bijenvolken functioneerde als controlevolk. Om de volken zo vroeg mogelijk tussen het bladerdek van de Oost-Indische kers te krijgen werden de zaailingen vooraf gekweekt om ze na de ijsheiligen rond de bijenkasten aan te planten. Als de planten bij goed weer eenmaal aanslaan groeien ze hard. Pas als de planten bloeien, geven ze de typische geur van de Oost-Indische kers af. Alle volken werden na het einde van de bloei van de Oost-Indische kers, meerdere malen behandeld met Perizin om de in de volken aanwezige mijten te doden. De afgefallen mijten werden zorgvuldig geteld. De volken die tussen de Oost-Indische kers hadden gestaan, hadden in vergelijking tot de controlevolken beduidend minder mijten. Het verschil varieerde tussen de 42 en 50 %. Een positieve uitkomst, maar te weinig verschil om verder niets meer aan varroabestrijding te doen. De oorzaak van een verminderde mijtenpopulatie heeft deze Duitse

wetenschapper niet gevonden. Hij vermoedt dat de geur van de Oost-Indische kers een verstorende werking heeft op de voortplanting van de mijt. Mijten vinden immers dmv geursignalen de juiste cel met daarin een larve die binnen enkele uren zal overgaan in de gesloten broed fase. Worden deze geursignalen overtroefd door een andere geur, dan zullen de mijten de cel niet of slecht vinden. Het zelfde gebeurt als men hennepplanten (*Cannabis sativa*) tussen koolplanten zet! Een koolwitje op zoek naar een koopplant om haar eitjes af te zetten, zal deze plant niet vinden als de cannabis bloeit en zijn typerende geur produceert.

Om van de bloei van de OI kers te profiteren en zo mogelijk van deze tussentijdse varroabestrijding gebruik te maken, adviseert Prof. Bergman bijenkasten met ruimbemeten vliegspleet te gebruiken en tijdens de bloei van de Oost-Indische kers te imkeren met open varroabodem.

Allelopatische 'mijtenbestrijders'

Naast de Oost-Indische kers zijn er veel meer planten met vergelijkbare reacties op de ontwikkeling van de varroamijt. Als we er de bijenbladen van de laatste 10 jaar op naslaan vinden we vergelijkbare en vermeende waarnemingen, als tincturen, aftreksels en andere toepassingen van o.a. walnootbolsters, wintergroen (*Hedera*), steenklaver, mannetjesvaren, citroenmelisse, tabak, kruidnagel, naalden van een Australische 'den' en recentelijk de niemboom.

Al deze planten hebben gemeen dat ze een repellente of soms een dodelijke uitwerking hebben op bepaalde insecten en/of mijten. Helaas falen ze allemaal als het gaat om de volledige bestrijding van de varroamijt. Laten we, gezien bovenstaande, voorkomen dat we het gekscherend over zo'n tien jaar moeten hebben over de Oost-Indische kers gekte.

Plant informatie

De Oost-Indische kers (*Tropaeolum minus* L.), komt van oorsprong uit Peru. In ons klimaat is het een éénjarige plant. De plant heeft geneeskrachtige eigenschappen en bevat het bacteriedodende benzyloisothiocynaat. De bloemen hebben een muntachtige smaak. Voor de bestrijding van de witte vlieg, bladluis op broccoli en wolluis in appelbomen kan de Oost-Indische kers toegepast worden in biodynamische land- en tuinbouw.

Referenties

Deutsches Bienen Journal 12/97, 10/99, 2 en 3/2000, 8/2001

Peter Elshout